



Verbraucherzentrale Südtirol
Centro Tutela Consumatori Utenti

*Die Stimme der VerbraucherInnen
La voce dei consumatori*

Centro Tutela Consumatori Utenti

Via Dodiciville 2

39100 Bolzano

Tel. 0471 975597

info@verbraucherzentrale.it

Telegram cunsumadëures setember/utober 2015

Pón pa ciamó adoré fanes cun le funz arissé?

Fanes cun le funz de material sintetich él da ciagé te vigni ciasa. Ares vá bun da cujiné cun püch gras y ares ne lascia nia taché sura les spëises. Chësc é poscibl deach'al vëgn adoré n material sintetich tlamé polytetrafluorethylen (PTFE). Ara se trata de n material relativamënter zite da vigni arissada. Sce le funz dla fana vëgn roviné vëgnel sambëgn ince danejé l'efet che ne lascia nia taché sura les spëises. Prighi por la sanité n'él porchël degügn, mo i alimentars s'abrüjora danz plü saurí sce la fana é arissada. Aladò dl Isitut federal por la valutaziun dl risch ne fejel cinamai nia sc'an dlota toc che s'á destaché dal funz arissé de PTFE. Chisc ne vëgn nia digeris y vëgn indò eliminá canch'an vá de corp. Prigorus podess indere ester sce la fana vëgn surascialdada, bel anfat sc'ara é arissada o no. Sc'an se desmëntia por ejëmpl na fana öta sön frogoré, scomëncia le funz de material sintetich da se descompone porvia dl surascialdamënt y al pó se formé tanfs da tosser.

Contrac al telefon: le contrat vel pormó do ch'al é gnü sotescrit

La sotescriziun dl contrat é na condiziun fundamentala por che le contrat ais valüta: do na segnalaziun dla Zentrala Consumadus dl Südtirol (ZCS) é H3G y Sky gnüs condaná a na straufunga de 100.000 euro. H3G Spa y Sky Italia srl stlujô jö inant contrac ala "vedla maniera", chël ó dí ch'ai registrâ les telefonades y les adorâ sciöche basa contratuala.

Mo da jügn dl 2014 stabilësc le Codesc dl Consum che les consumadësses y i consumadus mëss ince sotescri le contrat por ch'al sides legitim. Les consumadësses y i consumadus ti á indere lascé alsavëi ala ZCS che les döes aziëndes ne se tignî nia a chësc; la ZCS á porchël contaté l'Autorité de control dla concorënza y dl marcé por valuté la legitimité de chësta maniera da stlúje jö contrac de Sky y H3G.

Sëgn á l'Autorité de control dla concorënza y dl marcé lascé alsavëi che les döes sozietés é gnüdes condanades a paíe na sanziun de 100.000 euro deach'ares ne s'á nia tigní ales oblianzas formales preodüdes dala lege, sciöche la sotescriziun dl contrat y la consegnaziun dles informaziuns contratuales sön "mesums che döra tl tēmp" (p. ej. papier, cd-rom, stich-usb y i.i.)

„La dezijiun dl'Antitrust é importanta" dij Walther Andreas direttur dla ZCS, „y vëgn sambëgn saludada

cun plajëi - la mosöra dla strafungia é indere daldöt nia adatada sc'an tëgn cunt dl volum d'afars dles döes sozietés. Al é dërt che l'autoritè ais stabilí n iade por düc ch'al ó ester la sotescrizun de n contrat por ch'al sides varënt y ch'al n'é degönes ezeziuns a chësta regola. N gran vare inant é sambëgn ince chël ch'al ti é gnü reconesciü a n'Autoritè amministrativa le podëi da tó dezijiuns sön chestiuns che reverda daldöt le ciamp dl dërt privat y chësc renforza de cotan i dërc dla consumadësses y di consumadus."

De plü informaziuns é da ciafé sot a: www.verbraucherzentrale.it.

Neonicotinoide: la EFSA confermëia le risch por les ês dal'adoranza de mesi che vëgn sprinzá por le tratamënt dles fëies.

L'Autoritè europeica por la segurëza alimentara (EFSA) confermëia che le sprinzamënt de mesi de proteziun por le tratamënt dles fëies che contëgn neonicotinoide rapresentëia n risch por les ês. L'Autoritè á publiché valutaziuns di risc por les ês che vëgn a s'al dé tres sostanzes sciöche le clothianidin, l'imidacloprid y le thiamethoxam tolon en conscidraziun dötes les aplicaziuns, tut fora i tratamënc dles somënzes y le granulat. Ti caji olach'al é gnü stlüt jö na valutaziun él gnü ciafé fora ch'al é risc dër alc o ch'an ne pó nia i stlütje fora risc. Ti atri caji n'éra nia jüda da stlütje jö la valutaziun dl risch deache i dac danman n'ê nia complec.

Sön na tara se damana l'organisaziun por la sconanza dl ambiënt Greenpeace na proibiziun generala de chëstes sostanzes y de süa adoranza.

Imprësc: le govern dij de sce al'amortisaziun dl imprëst dan tëmپ zënza penala

De merz dl 2016 dessel ince tla Talia jí en forza la concretisaziun dla diretiva europeica sön i imprësc. La proposta de lege por chësc â gaujë bindebó de malcontentëza pro les associazziuns di consumadus talianes deache te n articul sön l'amortisazun dan tëmپ di imprësc ti gnòl reconesciü ales banches "n'indenité dl dann obietiva y coreta". Mo sëgn él gnü dé le dejalarm da pert dl govern. Le Sotsecreter por chestiuns de govern Claudio di Vincenti á confermé che l'amortisaziun dan tëmپ pó gní inant a s'al dé zënza comisciuns, paiamënc de refata dl dann o groaries. Les associazziuns di consumadus talianes, danter chëstes ince la ZCS, stënta da ester daldöt otimistiches: denanco incundé le dejalarm total óres naota aspeté le test de lege definitiv.

Co funzionëia ciamá n iade la retrata da contrac?

Por certi contrac él n dërt de retrata (stabilí dala lege), dantadöt ti caji olache la consumadëssa/le consumadú ciafa pormó le patüc do che le contrat de cumpra é gnü a s'al dé, sciöche por ejëmpl canch'an cumpra ite valch online o sc'an apostëia valch tres n catalogh, o por contrac che é gnüs stlüt jö al telefon. Mo al é indere ciamá na sort de contrac olache le dërt de retrata vëgn stlüt fora bele daimprömaincá. De te contrac é por ejëmpl la cumpra de patüc fat sön mosöra, patüc che vëgn stlet, patüc sigilé (ince software), registraziuns audio o video (ince streaming), folieć y revistes, sciöche ince

döt le patüc che é gnü cumpré pro lizites publiches (chël ó dí ince patüc lizité sön e-bay). Implü vëgnel ince stlüt fora düc i contrac che reverda le tëmp lëde, olach'al é na data dl sorvisc (chël ó dí prenotaziuns te hotí, chertes de jore, chertes de conzerc, iadi, ...): chiló stabilësc i contrac les tarifes de storno o les penales che é da paié sc'an ne adora nia le sorvisc.

Porchël: controleda avisa les condizuns dl contrat, sc'i ne sëis nia sigüsc ch'i orëis bëgn stlütje jö le contrat. Sce tl contrat vëgnel preodü le dërt de retrata, spo podëise se trá derevers te 14 dis da canch'i ëis ciafé le patüc, p.ej scrion fora le formular aposta metü a desposiziun dal comerziant, damí tres lëtra racomanada. Sc'i ëis dübi él damí da ti damané n consëi a zacai che s'un capësc fora cun contrac.

Cassazion: Pra l'asseguraziuns sun la vita ne daussa l paiamënt nia unì trat ora "artifizielmënter"

Truëpa persones à n'assegurazion sun la vita: pra chësta sort de cuntrat se mpënia la sozietà d'assegurazion tl cajo de mort dl assicurà de ti paië ora al benefizient na cërta soma de capital. N teoria muessa l benefizient ti comuniché al'assegurazion la mort dl assicurà y tl lim de tëmp de 30 dis dala dumanda giapel pona paià ora l capital. Purtruëp fova la realtà n'otra y la sozieteies d'assegurazion azetova mé la dumanda sce chësta univa fata cun n formular aposta y sce l univa njuntà documënc defrënc che fova datrai riei da giapé. Ora di 30 dis preudui dal cuntrat passovel nsci de plu mënc nchin che l capital univa paià ora. Sën à la Chëurt de Cassazion stabilì che chësta pratices ne vën nia plu lascedes pro y che l benefizient possa giapé tosc si scioldi.

De plu nfurmaziuns pra la Zentrele Cunsumadëures: www.verbraucherzentrale.it.

Mudaziuns unilaterales dl tas de nteres sun conc de banca: la banches muessa respeté cërta regules!

Chisc dis à n valgun/valguna cunsumadëures damandà do pra la Zentrele Cunsumadëures Südtirol (ZCS) ajache i/les ova giapà na comunicazion da si banca che l tas de nteres d'avëi sun i contocurënc vën arbassà. La cunsumadëures ulova savëi sce chësta comunicazion curespundova ala directives. La lege unica per la banches stabilësc che, sce la banca muda un de si tasc de nteres per rejons de "politica finanziaria", muessa chësc nce tuché l respetivamënter auter tas. Cun d'otra paroles: sce ie giape manco fic sun mi cont muessi nce paië de manco tl cajo de debic sun l cont.

Ai/Ala cunsumadëures, ma nce ai/ala mprenditëures che à tl mumënt n manco sun si cont y che à giapà na tel comunicazion iel da cunsië che i/les pretënde dala banca nce n arbassamënt dl fit da paië. La ZCS ti presenterà nce l cajo ala autoriteies cumpetëntes acioche les posse l valuté.

Can possa pa la banches mudé unilateralmënter i tasc de nteres?

Pra cuntrat limitei tl tëmp (p.ej. pra mprësc) ne daussa la cundiziuns de basa di tasc de nteres nia unì mudedes; sce p.ej. la tlausula dl tas de nteres vëij danora "Euribor 3 mënc + 3%" ne daussa la banca nia la mudé te "Euribor 3 mënc + 5%".

Pra cuntrat nia limitei tl tëmp (sciche p.ej. contocurënc) possa i tasc de nteres unì mudei unilateralmënter.

Possen pa maië caidli y jërfs?

Caidli y jërfs frësc cuntèn truepa fibres, vitamines y proteines. Gën i àn dantaldut coche njonta tla salates. Ma i possa vester cuntaminei da bateries. Sce n maia caidli y jërfs muessen perchël mèter verda . L po vester che la sumënzes vënie bele mpaziedes ti paejes da ulache les vën. Ma nce ntan la produzion y la cunservazion possel se furmé bateries.

Per limité la cuntaminazion de bateries dassëssen lavé bën i caidli cruves dan i maië y i cunsumé aslune. Tl dlaciadoi se tëni da un a doi dis. Mutons, persones atempedes, ëiles che aspieta y persones cun na defendura dëibla dl sistem imuniter dassëssa renunzië a maië caidli. Sce n i sciauda dassënn mor la bateries. Caidli de arbeies, ferseiles, linses y nsci inant muessa prinzipelmënter unì cuetes su t'ega per deativé cërta sustanzes dla planta “che ne fej nia bon”.

27ejima fiera dl frabiché: Tematica zentrela “ressanamënt” – 17 y 18 d'utober

Canche l patron de na cësa aud la parola “ressanamënt” se tëmel suvënz dala spëises y dala cumplicazions che possa unì a s'l dé. Purempò possel vester che n ressanamënt, nce n ressanamënt energetich, porte a tëmp lonch y sce n l mët a jì sciche l toca, truep vantajes.

Dala pusciblteies de finanziaimënt y la suvenzions, dala planificazion ala maniera de frabiché, l sparani d'energia y i materiai: La tematiche a chëles che la fiera dl frabiché de cuatieres dai 17 ai 18 d'utober tla cësa Walther a Bulsan ti dà lerch ie truepes. La fiera spezialiseda pieta n mix nteressant de referac, ufiertes de consulënza y na mostra de prodoc. Y dut chësc te una na luegia zënza y prenutazions. Doi dis alalongia ie esperc di ciamps defrënc a despusizion di/dla vijitadëures dla fiera.

Tematica de gran atualità: ressanamënt

Tl zënter de chësta edizion dla fiera dl frabiché de cuatieres ie l ressanamënt, che ie de nteres particuler pervia di alesiramënc dla chëutes a nivel statel. Dla tematica dl ressanamënt ne rujenerà n sada y n dumënia nia mé esperc dla chëutes, ma nce architec y esperc tecnics, p.ej. sun l ressanamënt energetich, l drë sistem de sciaudamënt, ma nce sun l fat de coche condominiums possa tres l bonus de cubatura unì ressanei debant.

L program detalià dla fiera dl frabiché ie da liejer do sun la plata web dl AFB sot a www.afb-efs.it.

Cie defrenzieia pa ueves blanc da ueves rosc?

I ueves rosc ie de moda. Trueps miena che i sibe plu sani che i blanc. Ma perdrët ne à l culëur dla crosa deguna nfluenza sun la sëur, la sustanzes de nurimënt o la vitamines. Che vel' gialines fej ueves blanc y velch ueves rosc à rejons genetiches. La gialines à do la urëdles “sondles de pel”. L culëur de chësta sondles de pel ie defrënt aldò dla raza. Sce les ie blances fej la gialines ueves blac, sce les ie cuecenes ie i ueves de regula rosc. L culëur ros dla crosa di ueves se forma pervia de pimënc dl culëur cueciun dl sanch y dl fiel. Tramedoi se depositea tla crosa di ueves. L culëur dla balota ne à alincontra deguna gauja genetica. L depënd mé dala vejeladura.